

Όνοματεπώνυμο:
Μάθημα:
Υλη:
Επιμέλεια διαγωνίσματος:
Αξιολόγηση :

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῇ κεράννυται. Ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμήσαι τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθεὰ δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, "Νείμαντος δέ μου," ἔφη, "ἐπίσκεψαι." καὶ οὕτω πείσας νέμει. Νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν, τοὺς δ' ἀσθενεστέρους τάχει ἐκόσμει· τοὺς δὲ ὥπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. Ἄ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἥμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἕλκευε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσωζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. Ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μή τι γένος ἀἰστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννὺς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνὰς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω· καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὀπλαῖς, τὰ δὲ [θριξίν καὶ] δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις.

ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅτι χρήσαιτο. ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομήν, καὶ ὁρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἥδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἣ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὔροι, κλέπτει Ἥφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ —ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι— καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχεν, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. τῷ δὲ

Προμηθεΐ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν —πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν— εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἡφαίστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθὼν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθεὰ δὲ δι’ Ἐπιμηθεὰ ὕστερον, ἥπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.»

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. α) Ο Επιμηθέας μοίρασε στα ζώα τις διάφορες ιδιότητες με σκοπό να αντισταθμίσει αδυναμίες. Να συμπληρώσετε με τη βοήθεια του κειμένου τις παρακάτω προτάσεις, ώστε να φαίνεται πώς εξασφαλίστηκε η ισορροπία στο ζωικό βασίλειο.

- Η ταχύτητα αντιστάθμιζε την
- Τα φτερά ή η υπόγεια κατοικία αντιστάθμιζαν
- Όσα ζώα είχαν μεγάλο σώμα δε χρειαζόνταν
- Τα φυτοφάγα είχαν γονιμότητα.
- Για να αντιμετωπίζουν τις καιρικές μεταβολές τους έδωσε

β). «τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. τῷ δὲ Προμηθεΐ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν — πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν»: Πώς αιτιολογείται στο συγκεκριμένο απόσπασμα, βάσει μύθου, η αδυναμία του Προμηθέα να κλέψει την πολιτική τέχνη και να την δωρίσει στον άνθρωπο;

Μονάδες 10

B2. «γῆς ἔνδον», «εἰμαρμένη ἡμέρα»: Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ὁρων – φράσεων του κειμένου. Να εξηγήσετε τον ρόλο που διαδραματίζουν στην εξέλιξη του μύθου.

Μονάδες 10

B3. Αφού σχολιάσετε την ετυμολογία του ονόματος «Ἐπιμηθεύς», να βρείτε πώς αυτή επιβεβαιώνεται στο ακόλουθο απόσπασμα: «Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεύς ... τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον».

Μονάδες 10

B4. Σύμφωνα με το πρωτότυπο κείμενο ο άνθρωπος, με τα δώρα του Προμηθέα, απέκτησε «τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν» και «ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεται». Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε τα σημεία του παρακάτω μεταφρασμένου στασίμου από την *Αντιγόνη* του Σοφοκλή στα οποία γίνεται αναφορά στα επιτεύγματα του ανθρώπου και να τα συσχετίσετε με το περιεχόμενο των παραπάνω φράσεων.

ΣΟΦΟΚΛΗ ΑΝΤΙΓΟΝΗ
Α΄στάσιμο στίχοι 332-375

ΧΟ. Πολλά γεννούν το δέος-
το μέγα δέος ο άνθρωπος γεννά·
περνά τον αφρισμένο πόντο
με τις φουρτούνες του νοτιά,
στη μέση σκάβει το βαθύ
και φουσκωμένο κύμα
και την υπέρτατη θεά, τη Γη,
την άφθαρτη παιδεύει την ακάματη
οργώνοντας με τα καματερά
χρόνο το χρόνο φιδосέρνοντας τ' αλέτρι.
Και των αστόχαστων πτηνών
τις φυλές κυνηγά με τα βρόχια,
των αγρίων θηρίων τα έθνη,
των βυθών την υδρόβια φύτρα
με δίχτυα πλεγμένα στριφτά,
ο τετραπέρατος- τ' αγρίμι της βουνοκορφής
δαμάζει με τεχνάσματα. φορεί

στων αλόγων την πλούσια χαίτη ζυγό
και στον ταύρο, που βαρβάτος βοσκάει στα όρη.
Ένας τον άλλο δίδαξε λαλιά,
τη σκέψη, σαν το πνεύμα των ανέμων,
την όρεξη να ζει σε πολιτείες.
πώς να γλιτώνει το χαλάζι μες στ' αγιάζι,
την άγρια δαρτή βροχή μέσα στον κάμπο,
ο πολυμήχανος- αμήχανος δε θ' αντικρίσει
τα μελλούμενα- το χάρο μόνο
να ξεφύγει δεν μπορεί.
μόλο που βρήκε ψάχνοντας και γιατρείς
σ' αγιάτρευτες αρρώστιες.
Τέχνες μαστορικές σοφίστηκε
που δεν τις βάζει ο νους,
κι όμως μια στο καλό, μια στο κακό κυλάει.
όποιος κρατεί τον ανθρώπινο νόμο
και του θεού το δίκιο, που όρκος το δένει φριχτός,
πολίτης- αλήτης και φυγάς,
όποιος κλωσάει τ' άδικο, μακάρι και μ' αποκοτιά,
ποτέ σε τράπεζα κοινή
ποτέ μου βούληση κοινή
με κείνον που τέτοια τολμάει.

Μονάδες 10

B5. Να γράψετε δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη Σωστό, αν είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν είναι λανθασμένη.

1. Πληροφορίες για τη ζωή του Πλάτωνα μαθαίνουμε από την 8^η επιστολή προς Συρακούσιους φίλους του.
2. Ο Πλάτωνας ταξίδεψε 3 φορές στη Σικελία και την Κάτω Ιταλία.
3. Ο Πλάτωνας απορρίπτει το μύθο ως μέθοδο αναζήτηση της αλήθειας.
4. Στο έργο Πρωταγόρας βλέπουμε να αντιπαρατίθενται όχι μόνον οι απόψεις περί αρετής του καθενός από τους δύο βασικούς συνομιλητές, αλλά και οι μέθοδοι για την προσέγγιση της αλήθειας.
5. Θέμα του διαλόγου «Πρωταγόρας» είναι η φύση της αρετής.

Μονάδες 10

B6. α) Με ποιες λέξεις του πρώτου κειμένου συνδέονται ετυμολογικά οι παρακάτω λέξεις : κατάληψη, αιμοδότης, φοροφυγάς, πίστη, δώρο

β) Να γράψετε δύο ομόρριζα (απλά ή σύνθετα) για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του δεύτερου κειμένου: δυνάμεις, πυρὸς, οἴκησιν, βίου, γῆς

Μονάδες 10

Να έχετε επιτυχία!